جام جم

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه
۵

شنبه ۱۲ شهریور ۱۴۰۱ ۶۲۹۹

علی‌اکبر عبدالعلی‌زاده، عضو شورای سردبیری روزنامه «جام جم» مطرح کرد:

ساترا، فضای امن فرهنگی پلتفرم‌ها را تضمین می‌کند

۷

اسناد حضور جهادی رهبر انقلاب در زلزله فردوس رونمایی می‌شود

اولین اردوی جهادی ایران

۵

درباره «شقایق نوروزی» چهره جنجالی «می توی ایرانی»

بازیگر پروژه هزار خنجر

ماجرای افشاگری درباره آزارگری در حوزه فرهنگ و هنر از افشاگری‌های افرادی با عنوان حقیقی و حقوقی درباره کیوان امام‌وردی، دانش‌آموخته رشته باستان‌شناسی دانشگاه تهران آغاز شد. فردی که در شهریور ۱۳۹۹ به اتهام فریب دختران دانشجو و اقدام به آزار و اذیت آنها موجب جریحه‌دار شدن احساسات عمومی جامعه و هشتگ #تجاوز به ترند توییتر تبدیل شد.

۱۰

سبک زندگی

«جام جم» در گفت‌وگو با کارشناسان، آسیب‌های فعالیت بدون نظارت بلاگرها را بررسی می‌کند

بلای بلاگری بر سر استاندارد زندگی

«چه خونه خوشگلی، چرا هیچ‌وقت نمی‌تونم تو خونه این‌جوری شیک و خوش‌پوش باشم، چرا هیچ‌وقت سفره غذامون به قشنگی سفره این آدما نیست ....»

۱۲

رسانه

گفت‌وگو با ندا ملکی مجری برنامه:

حال خوب، اهمیت درمان روان را گوشزد می‌کند

۶

فرهنگ

گفت‌وگوی «جام جم» با مدیر هنری طرح «دولت مردم» میدان ولیعصر(عج)

دیوارنگاری؛ راهی برای سرزندگی فضای شهری

۱۱

رسانه

گفت‌وگو با محمد رفیعی تهیه‌کننده و کارگردان

روایت اتفاقات جذاب پیاده‌روی اربعین در مستند «دلدادگان»

۷

خبر

اسناد حضور جهادی رهبر انقلاب در زلزله فردوس رونمایی می‌شود

اولین اردوی جهادی ایران

۹ شهریور ۱۳۴۷، شهرستان فردوس بر اثر یک زلزله هولناک تخریب می‌شود. خبر که به مشهد می‌رسد، آیت‌ا... سید علی خامنه‌ای در مدرسه میرزا جعفر، دوستان و شاگردان‌شان را جمع می‌کنند و از آنها می‌پرسند «آیا ما در قبال این مسأله مسئولیتی داریم یا خیر؟» و بلافاصله با بیوت مراجع تماس می‌گیرند، بازاریان را خبر و زمینه حرکت به سمت فردوس را فراهم می‌کنند. ۷۰ طلبه و استاد حوزه علمیه مشهد همراه آیت ا... خامنه‌ای، ۱۳ شهریور وارد شهرستان فردوس می‌شوند. شهربانی مانع فعالیت امدادگران می‌شود. عده‌ای از آنها را دستگیر می‌کنند. اما آیت‌ا... خامنه‌ای با تشکیل پایگاه امداد و روحانیت به عملیات امداد و نجات ادامه می‌دهند. این کاروان دو ماه در فردوس مستقر بوده و اقدامات امدادی فراوانی انجام می‌دهد که می‌توان به منظم کردن کمپ‌های پنج‌گانه برای اسکان زلزله‌زدگان، تهیه غذای گرم و تغذیه اهالی، تهیه پوشاک و مایحتاج مورد نیاز مردم از سراسر کشور، ساخت حمام و ترمیم مساجد و مدارس، ابتکاراتی در حوزه ساخت خانه‌های زیرزمینی برای زمستان و تهیه دفاتر آماری، تلاش در جهت برگشت مردم به حیات دوباره و رونق کسب و کار و حل مشکلات مردم و همدردی و هم‌نفسی با مردم داغدیده اشاره کرد. این سفر اولین اردوی جهادی ایران است که اقدامات انجام شده در آن به‌عنوان سیره جهادی معظم‌له در سال‌های بعد و در حوادثی مثل زلزله اسفراین، سیل قوچان وسیل ایرانشهر تکمیل می‌شود و اکنون اردوهای جهادی به‌عنوان یک شیوه مناسب و اثرگذار در بحران‌ها و کاهش محرومیت‌ها مطرح می‌شود.

حالا به‌مناسبت پنجاه و چهارمین سالگرد حضور جهادی حضرت آیت ا... خامنه‌ای در واقعه زلزله فردوس در شهریور ۱۳۴۷، رویداد ملی جهاد مقدس در این شهر برگزار می‌شود.

ایمان عطارزاده، معاون هماهنگی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای، با اعلام این خبر اظهار کرد: در این مراسم از کتاب «دوباره فردوس» که روایتی از حضور حضرت ایت ا... خامنه‌ای و خدمات جهادی ایشان در آن ایام است، رونمایی خواهد شد. وی افزود: دوباره فردوس، تازه‌ترین اثر انتشارات انقلاب اسلامی است که به قلم آقای سیدعلیرضا مهرداد نوشته شده و برای اولین بار خاطرات و اسناد منتشرنشده از رهبر معظم انقلاب در موضوع حضور ایشان در زلزله فردوس سال ۱۳۴۷ منتشر می‌شود.

عطارزاده افزود: با هدف تبیین و ارائه الگوی تراز مدیریت جهادی، رویداد ملی جهاد مقدس از اول تا سیزدهم شهریور با محوریت خدمت‌رسانی به مردم شهرستان فردوس و مناطق اطراف آن برگزار می‌شود. وی اضافه کرد: این خدمت‌رسانی با حضور ۵۰ گروه جهادی و ۵۰۰ جهادگر نخبه در قالب اجلاسیه ملی جهادگران کشور در حوزه‌های خدمات عمرانی، عشایری پزشکی و دندانپزشکی خواهد بود که به همت دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت ا... خامنه‌ای، سازمان بسیج سازندگی و ستاد استانی این رویداد در استان خراسان جنوبی برگزار می‌شود.

وی عنوان کرد: این مراسم با حضور جمعی از مسئولان کشوری، فرهیختگان، نخبگان و فعالان عرصه جهاد و خدمت‌رسانی در مصلای جمعه شهرستان فردوس برگزار خواهد شد.

تلنگر

نگاهی به «دلیران تنگستان» به انگیزه روز ملی مبارزه با استعمار انگلیس

آهای انگلیسی! تو با من طرفی

سعید مستغاثی
مستندساز و کارشناس سینما

یکی از مهم‌ترین مجموعه‌های تلویزیونی درباره مبارزات و مجاهدت‌های رئیسعلی دلواری و یارانش در مقابل ارتش تا دندان مسلح بریتانیا و در غیاب دولت مرکزی ایران، سریال «دلیران تنگستان» بود.

سریال تلویزیونی دلیران تنگستان، تنها تلاش تصویری است که برای روایت آن مبارزات دلیرانه و در عین حال مظلومانه در سال‌های اوایل دهه ۵۰ توسط مرحوم همایون شهنواز و دوستانش جلوی دوربین رفت و الحق که تا همین امروز تصاویرش علی‌رغم همه محدودیت‌های ابزاری و فنی آن روزگار، همچنان گیرا و تاثیرگذار است. مجموعه‌ای که اگر از تاریخ تولید آن و سازنده‌اش اطلاع نداشته باشیم، احتمالا تصور می‌کنیم در سال‌های پس از پیروزی انقلاب و توسط یک هنرمند جبهه انقلاب ساخته شده است!

سریال دلیران تنگستان علاوه بر این‌که تنها تصویری است که از مجاهدان تنگستان و قیام ضداستعماری‌شان به رهبری رئیسعلی دلواری علیه اشغالگران انگلیسی برجای مانده، مجموعه‌ای است مملو از عشق و حماسه و حادثه و روایات تکان‌دهنده تاریخی.

کاراکتر، بازی و تیپ مرحوم محمود جوهری (بازیگر نقش رئیسعلی که اولین و آخرین نقش اصلی و مهم زندگی‌اش را ایفا کرد و در همان زمان، طی یک تصادف رانندگی همراه همسرش به دیار باقی شتافت)، حضور بازیگرانی مثل اسماعیل داورفر (در نقش حاج سیدمحمدرضا کازرونی)، هایگاز استپانیان به نقش مستر چیک انگلیسی، حمید طاعتی به نقش سیدمهدی، محمد ابهری (میرزاعلی کازرونی)، منوچهر آذر (موسیو واسموس)، شهروز رامتین در نقش خالوحسین، همچنین موسیقی فضاساز و جذاب احمد پژمان و صدای روایتگر هوشنگ لطیف‌پور و ... علاوه بر قصه‌ای که براساس اسناد تاریخی نوشته و به کارگردانی به یادماندنی همایون شهنواز به تصویر کشیده شد، از دیگر رموز ماندگاری سریال دلیران تنگستان بود که در آن روزگار نسل پرشور ما را پای جعبه جادویی می‌کشاند که به جز این و یکی دو سریال و برنامه دیگر همچون «سلطان صاحبقران» اکثرا مملو از گمراهی و تباهی بود.

داستان دلیران تنگستان دو مقطع از تاریخ این سرزمین را دربرمی‌گرفت؛ دو مقطعی که نیروهای نظامی استعمار به سرکردگی انگلستان، خاک ما را پس از رنگین‌ساختن به خون جوانان وطن، درنوردیدند و لگدکوب چکمه‌پوشان خود ساختند. در سال ۱۸۵۶ میلادی و در دوران حکومت ناصرالدین‌شاه قاجار و صدارت میرزاآقاخان نوری که به مقاومت احمد تنگستانی و یارانش انجامید و دومی حدود ۶۰ سال پس از تهاجم نخست ارتش بریتانیا به خاک ایران، در زمان جنگ جهانی اول که بازهم نیروهای بریتانیا برای اشغال ایران به خاک ما هجوم آوردند. این بار نیز همان شیعیان مبارز و علمایشان دربرابر متجاوزان خارجی مقاومت کردند که در میان آنها، نام‌هایی مانند رئیسعلی دلواری، خالوحسین دشتی، سیدمحمدرضا کازرونی، شیخ‌حسین چاکوتایی و ... بر تارک زرین صفحات تاریخ ما همچنان می‌درخشد. مجموعه دلیران تنگستان علاوه‌بر روایت وفادارانه تاریخی از قیام رئیسعلی دلواری و همرزمانش درمقابل تجاوزارتش انگلیس، به‌خوبی ماهیت اسلامی این قیام و حضور تعیین‌کننده روحانیت مبارز را در آن به تصویر می‌کشید. در صحنه‌هایی از این مجموعه که مجاهدان دشتستانی و تنگستانی با تفنگ‌های ابتدایی و با فریادهای ا... اکبر و یاحسین به نبرد با سلاح‌های پیشرفته آن زمان ارتش بریتانیا می‌رفتند، لحظات رزم جانانه رزمندگان دفاع‌مقدس در مقابل تجاوز صدام و اربابانش به خاک میهن اسلامی به ذهن متبادر شده و به‌خوبی دفاع‌مقدس را در طول تاریخ این سرزمین به یکدیگر پیوند می‌زد.

شما معادلات بین‌المللی را نمی‌فهمید

بسیاری از لحظات و حوادث سریال دلیران تنگستان برای همین امروز، ملموس و قابل درک و عینی است. مثلا در قسمتی از آن، مستر چیک انگلیسی (سفیر بریتانیا در بوشهر) برای مردم ایران دلسوزی کرده و درحالی‌که یکی از مبارزین به نام سیدمهدی را به بند کشیده، او را به‌دلیل حمایت از تنگستانی‌ها شماتت کرده و می‌گوید :«... شما معادلات بین‌المللی را نمی‌فهمید!»

یا در قسمتی دیگر رئیسعلی از حضور فرهنگ انگلیسی در میان جامعه ایرانی شکوه کرده که بی‌بندوباری و خیانت و اباحه‌گری را رواج می‌دهد و خطاب به واسموس آلمانی گلایه می‌کند: «فرنگیا اومدن، اومدن که ما می‌خوایم تمدن تازه را رواج بدیم. حالا از نکبت این تمدن، خیانت، نفاق، دشمنی، برادرکشی و جیره‌خوری محشر کرده. دیگه تو خونه‌ها هم ریشه دوانده، بدتر هم میشه ....» و این‌گونه معنی و مفهوم تهاجم فرهنگی و تاثیر سبک زندگی غربی بر فرهنگ و آیین اسلامی ایرانی را بیان می‌نماید.

در بخشی دیگر از مجموعه دلیران تنگستان، رئیسعلی با یارانش در میان عزاداران حسینی حاضر شده و آنها را از عزاداری بر سالار شهیدان و سرور آزادگان منع می‌کند، چراکه غذا و بنشن و خوراک آن عزاداری از پول انگلیسی‌ها تامین شده، یا در بخشی دیگر انگلیسی‌ها و مزدوران‌شان، رئیسعلی را یاغی و جنگ‌طلب و آشوبگر خوانده و وی را مسئول به‌کشتن‌دادن جوانان تنگستان و به‌آشوب‌کشاندن جنوب ایران معرفی می‌کنند.

طرفه آن‌که همین انگلیسی‌های مبادی آداب، در بخشی از این سریال، برای ترور رئیسعلی به دنبال مزدور و تروریست می‌گردند و سرانجام یک خائن، یک نیروی ظاهرا خودی، یک فریب‌خورده داخلی را به خدمت گرفته تا رئیسعلی را از پشت هدف گلوله قرار دهد!

از دشمن اصلی غافل نشوید

همه اینها تصاویر آشنایی به نظر می‌رسند که گویی برای امروز ساخته شده‌اند و همه این وقایع، حرف‌ها و موقعیت‌ها را همین امروز به‌وضوح در مقابل خود می‌بینیم. همچنان‌که شاهد بودیم علی‌رغم این خیانت‌ها و مزدوری‌ها (چه از سوی نیروی داخلی و چه هندی‌هایی که گوشت دم توپ انگلیسی‌ها شده بودند) رئیسعلی از دشمن اصلی غافل نمی‌شد.

در صحنه‌ای از آخرین قسمت سریال دلیران تنگستان، رئیسعلی با تاسف، هندی‌هایی را نظاره می‌کند که ناخواسته پیشقراول ارتش متجاوز انگلیس قرار گرفته، جلو می‌آیند و مورد اصابت گلوله قرار می‌گیرند. در همین صحنه زمزمه رئیسعلی را می‌شنویم که با به‌زمین افتادن هر سرباز هندی، می‌شمرد: «... یه هندی، یه هندی دیگر، بازهم یه هندی و ....»

و آنجاست که از پشت سنگرش بیرون می‌آید، قامت راست کرده و از ته‌دل فریاد می‌زند و با همان جمله معروفش، انگلیسی پنهان شده در پشت سر هندی‌ها را خطاب قرار داده و به هماوردی خواند که: «... آهای! ... انگلیسی! تو با من طرفی. دِ بیا بیرون لعنتی ....» دوربین در این لحظه، روی فرمانده انگلیسی که پشت درختی پنهان شده، زوم کرده و وی را نشان می‌دهد که چگونه مزورانه صحنه نبرد را نظاره می‌کند.

تاکید رئیسعلی در این جمله ماندگار بر کلمه «تو»، نشانه یک آگاهی تاریخی به نظر می‌آید که همین امروز می‌تواند بسیاری از واقعیات جهان امروز را به رخ بکشاند. رئیسعلی با تاکید بر کلمه «تو»، گویی تاریخ را متوجه این موضوع می‌سازد که گرچه سربازان هندی با او می‌جنگند، گرچه خونش را یک به ظاهر هموطن می‌ریزد اما او فریب نخورده و دشمن اصلی را می‌شناسد و تفنگش را روی این دشمن شلیک می‌کند.

در بخشی دیگر از سریال دلیران تنگستان که متجاوزان انگلیسی در حال قتل و غارت مردم بی‌پناه بوشهر هستند و تصویر نشان می‌دهد در محاصره شعله‌های آتش، کودکی گریان می‌گریزد، صدای هوشنگ لطیف‌پور را می‌شنویم که می‌گوید: «... ایرانی را می‌کشد، به حقوق سیاسی و اجتماعی او تجاوز می‌کند، هندی را به کشتن می‌دهد، به کشتن ایرانی وامی‌دارد و به‌این‌ترتیب در میان دو قوم شرقی همسایه تخم کین می‌پراکند. یعنی ز هر طرف که کشته شود، سود استعمار است ....»

و همه اینها را که فیلمسازی به نام همایون شهنواز در شرایط سخت و فضای آلوده و استعماری پیش از انقلاب به تصویر کشید، می‌تواند درس مهمی برای سینماگران و کارگردانان امروزمان باشد؛ درسی که بیش از هر موضوعی نشان می‌دهد ماهیت استعمار طی سال‌ها و قرون تغییری نکرده و حتی حرف و شعارهایش نیز مثل صد و اندی سال پیش همچنان نژادپرستانه و البته فریبنده است.